

La bellesa inútil de les pedres de riu

XAVI SERRA

La història del Japó posterior a la Segona Guerra Mundial es pot llegir en clau de miracle econòmic, però també com la crònica d'una fugida endavant per esborrar les ferides d'un fracàs col·lectiu. L'obra de Yoshiharu Tsuge és la radiografia d'un poble mil·lenari transformat a corre-cuita en la perfecta societat industrial, una utopia capitalista sense lloc per als individus improductius com el Suzeko, protagonista d'*El hombre sin talento*. Autor prestigiós de manga, el Suzeko renuncia al seu ofici ("el manga no serà mai un art", diu) i intenta guanyar-se la vida arreglant càmeres fotogràfiques obsoletes i venent pedres en una paradeta a la vora del riu; pedres naturals amb formes i textures evocadores –un art conegut com a *suiseki*– que ja ningú col·lecciona.

Més que la crònica d'un món extingit, *El hombre sin talento* és el retrat de la lenta agonía d'aquells que no encaixen, de les notes discordants d'una partitura escrita per consens. Les seves pàgines transmeten la tristesa concentrada de la derrota més íntima, però també un elogi de la bellesa inútil i de l'esforç quixotesco. Una obra de culte que es publica al nostre país amb 30 anys de retard i ens recorda que, pel que fa al manga, encara queden molts grans títols per descobrir. ♦♦

EL HOMBRE SIN TALENTO
YOSHIHARU TSUGE
GALLO NERO
226 PÀG. / 19 €

GETTY

La barba com a metàfora

ALBERT FORNS

¿Us heu trobat mai algú en un bar que us donés taba? Segur que sí, el típic xerraire que se t'asseu al costat i t'explica la seva vida sense que l'hi hagi demanat. En *Changez*, el protagonista de la novel·la *L'integrasta reticent* de Mohsin Hamid, és d'aquest tipus de persones. Assegut en un cafè de Lahore, un ànime nord-americà veu com un jove pakistanès se li escarxofa al costat i comença a explicar-li la vida, a xerrar i xerrar pels descosits. Que resulta que va ser un alumne brillant i va aconseguir una beca per estudiar a Princeton. Que per això coneix tan bé Amèrica i els americans. Per això i per una nòvia que va tenir a Nova York, és clar. Que allà el va fitxar una de les assessories més importants, l'Underwood Samson, una "liquidado-

ra" experta a avaluar mercats i establir si una empresa és rendible o hauria de tancar.

Narrada com un monòleg a temps real –en *Changez* comença a parlar a l'hora del te i acaba al vespre; el lector que comenci a llegir a mitja tarda acabarà el llibre de nit–, *L'integrasta reticent* ressegueix el periple d'un dels milers de ciutadans pakistanesos que, amb l'atemptat de les Torres Bessones, van veure com el somni americà se'ls esfondrava. L'11 de setembre del 2001 enganxa en *Changez* avaluant una discogràfica a Manila, i per molt que viatgi en primera classe, al vol de tornada ja comença a notar la psicosis col·lectiva. La seva barba provoca el rebuig de diversos companys de feina i les mirades de temor al metro es multipliquen, destil·lant una por similar a la que té el sofert nord-americà que li aguanta el monòleg, el coprotagonista silenciós del relat, l'altre de la novel·la.

L'INTEGRISTA RETICENT
MOHSIN HAMID
EDICIONS DEL PERISCOPI
TRADUCCIÓ DE CARLES MIRÓ
168 PÀG. / 16,50 €

A Catalunya vam descobrir Mohsin Hamid amb una altra novel·la, *Com fer-se fastigosament ric a l'Àsia emergent*, un prodigiós retrat del Pakistan corrupte i caòtic de l'actualitat, que resseguia la trajectòria d'un emprenedor sense escrúpols a mesura que escalava posicions dins el sistema. L'èxit d'aquella ficció, que ens traslladava a l'Àsia contemporània sense el tuf d'espècies de la literatura exòtica, ha empès Edicions del Periscopi a recuperar *L'integrasta reticent*, el *bestseller* que sis anys abans va situar Mohsin Hamid com un de les veus més interessants del Pakistan. Tots dos llibres comparteixen la mateixa construcció insòlita, aquest confiar-ho tot a una única estratègia narrativa – la paròdia del llibre d'autoajuda o el monòleg en aquest cas – com a excusa per dibuixar tota una vida.

Un objectiu: refer punts

Concebuda amb la intenció de refer punts entre l'Orient i l'Occident post-11 de setembre, *L'integrasta reticent* continua sent una lectura de plena vigència, que ens força a mirar la nostra realitat amb ulls d'estranger i a reflexionar sobre el sentit de la pertinença, del sentir-se autòcton en un món globalitzat. Mohsin Hamid ens col·loca en la incomoditat d'haver de prendre partit i ens fa dubtar del que explica el protagonista i de les intencions de l'altre, aquest misteriós nord-americà que no pot parar de mirar el telèfon i s'imagina trets cada vegada que espetega el tub d'escapament d'un *rickshaw*.

Al marge d'aquesta intriga sostinguda, que ens aboca a devorar la història fins a l'abisme final, el llibre està farcit d'interessantíssimes descripcions sociològiques del Pakistan. Garlaire compulsiu com és, en *Changez* no pot estar-se de criticar la suficiència nord-americana i el Black Friday permanent en què s'ha instal·lat l'Occident, i ens regala un compendi d'observacions culturals que recalquen tot el que ens separa, des de l'actitud en relació a l'alcohol o el menjar –a l'hora de menjar amb les mans, a l'hora de pagar– fins a les diferències que tenim en la manera de mostrar afecte o tractar la gent gran. ♦♦

El dilema

JOAN GARÍ

Hubert Mingarelli (Mont-Saint-Martin, 1956) aborda, en *Una cabana a l'hivern*, un tema delicat: el dilema moral d'uns soldats alemanys que persegueixen jueus escapats d'un camp de concentració innominat, en terres poloneses. Prefereixen eixir del camp, a la recerca de fugitius, que romandre-hi i haver de participar en els afusellaments rutinaris. Erren, doncs, al voltant del *lager*, fins que troben un jueu. El retenen en una casa abandonada i s'ocupen en una feina que els interessa molt més

que la sort d'aquest pobre paria, de qui no sabem res més: aconseguir una sopa decent per sopar. Porten alguns queviures amb ells: sèmola de blat, un poc de llard, una ceba i una botifarra. Amb neu obtenen aigua i es disposen a coure-ho tot. Mentrimentres, el jueu espera, en un rebost. Troben un polonès amb qui comparteixen el menjar; ell no els entén, però la seua animadversió cap a l'hebreu sembla superior a l'odi institucional proveït per la doctrina oficial nazi.

El relat avança amb aquesta peripècia. Hubert Mingarelli és un narrador curós i amb una certa experiència acumulada; la traducció de Lluís-Anton Baulenas

és eficaç, i sap fer-se transparent. El que la història ens reserva per al final, en realitat, és un dilema moral: ¿ha de lliurar el jueu al camp, sabent que hi morirà, o més bé caldria alliberar-lo, per mantindre aquesta càlida sensació expiatòria a la consciència?

El risc de tractar l'Holocaust

El dilema acaba resolent-se amb l'opció més còmoda, igual que la mateixa narració. Perquè Mingarelli és hàbil, però aquests elogis que recull l'edició ("Obra mestra de l'empatia i l'horror", "Novel·la esplèndida, profundament colpidora i emotiva", "Profundament commovedora") jo no els hi he sabut veure de cap manera. Potser

UNA CABANA A L'HIVERN
HUBERT MINGARELLI
SEMBRÀ LLIBRES
TRADUCCIÓ DE LLUÍS-ANTON BAULENAS
160 PÀG. / 16,50 €

és que el tema en si no ajuda. És difícil, en un escenari tan sovintejat com l'Holocaust, afegir-hi res que sigui realment original. L'estratègia del relat podria ser eficaç –esmunyir-se a través de la banalitat per convocar l'horror–, però aquest lector s'ha quedat tan ert com els mateixos soldats enmig del cru hivern polonès.

No voldria ser injust, però he llegit massa pàgines amb aquest tema per córrer el risc de fer-hi el passerell. Potser Hubert Mingarelli és aquest geni que jo no reconec i *The Guardian*, *Le Figaro*, *The Times* i *The Independent* tenen raó. Però la meua opinió només jo puc formalitzar-la. I no hi combrega. ♦♦